

SOLIDAIR MET GUATEMALA
Langestraat, 6 – B-9300 Aalst - België
Tel.: 053/62 94 76
E-mail: guidods@skynet.be
Website: <http://www.solidairguate.be/>
Rek.Nr.: R en Vr Guatemala - BE53 9795 4510 6053

"Als je je 'neutraal' opstelt tegenover situaties van onderdrukking kies je de kant van de "onderdrukker" - Zuid-Afrikaans bisschop Desmond Tutu (Nobelprijs voor de Vrede 1984)

Aalst, 25 maart 2024

Info Brief 342

▣ "Guatemala - België " Solidariteit

In België, hoofdzakelijk in Vlaanderen, bloeien her en der aanzienlijke bewegingen die solidair bedrijvig zijn rond Guatemala. (Sommige van hen werken al jaren, maar zijn minder bekend omdat ze aan hun activiteiten minder ruchtbaarheid geven.) Kwamen reeds aan de beurt: Tumbador vzw, Guatebelga vzw en Vrienden van Erik Gruloos (VEG). Vandaag: AFOPADI

Geschiedenis

Er waren eens een zestal Guatemalteekse jongeren uit de lagere middenklasse die dankzij studiebeurzen in Costa Rica bij befaamde Latijns-Amerikaanse professoren van de Bevrijdingstheologie studeerden. Reken daar de burgeroorlog bij en de dagelijkse confrontatie met de armoede, de uitbuiting en het racisme tegenover de Mayabevolking Guatemala en het zaad voor de oprichting van AFOPADI was geplant.

Van bij de start in 1993 vertrok AFOPADI (*Asociación de Formación para el Desarrollo Integral* (Vormingsvereniging voor Integrale Ontwikkeling) van **vorming als belangrijkste strategie** voor het realiseren van haar doelstelling: De bevolking van **de gemeente San Ildefonso Ixtahuacán, departement Huehuetenango**, ondersteunen in het streven naar een waardig leven. Als logo werd gekozen voor Gucumatz', de gevederde slang,

één van de twee Scheppers en Makers volgens het scheppingsverhaal van de Maya's, symbool voor verandering en voor het water. Toevallig ook de energie van de dag volgens de Mayakalender waarop de organisatie officieel erkend werd in 1994.

Intussen heeft de organisatie al een lange weg afgelegd. Van losse projecten met kleine groepen uit 1 dorp van de gemeente naar een programmawerking rond 4 pijlers in 42 dorpen van Ixtahuacán, met het gemeentebestuur en met verwante organisaties. Van 2 voltijdse en 2 vrijwillige medewerkers naar een team van 20 medewerkers en bijna constant twee buitenlandse vrijwilligers of coöperanten. Van planning op korte termijn naar strategische vijfjarenplannen.

Werking

Centraal in de missie en de visie van AFOPADI staan de begrippen Buena Vida, autonomie en territorium.

'Buena Vida,' het recht van iedereen op een waardig leven, maar zonder de toekomst van de volgende generaties te hypothekeren. Een waardig Leven dat gebaseerd is op het 'principe van het genoeg.'

'Territorium,' internationaal recht op het grondgebied (Overeenkomst 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie van de VN) dat helaas al te vaak geschonden wordt.

'Autonomie,' het recht van de bevolking om haar eigen organisatiestructuren in stand te houden, en het herstel van het gevoel van eigenwaarde en het geloof in eigen kunnen, maar ook het zich toe-eigenen van het recht om eisen te

stellen aan de staat.

De korte termijn

AFOPADI werkt enerzijds op korte termijn rond *directe behoeftes* zoals gezond voedsel, inkomsten en een leefbare woning, allemaal vanuit een ecologisch, solidair en duurzaam perspectief: **agro-ecologie, solidaire economie zoals ruilmarkten en spaarkassen en aangepaste technologieën zoals droge latrines, aangepaste kookvuren en cisternes voor regenwater.**

De lange termijn

Aan de andere kant wordt gefocust op de lange termijn. In de eerste plaats betekent dat het versterken van de **culturele identiteit**. De eeuwenlange onderdrukking en de genocide tijdens de burgeroorlog hebben de Mayaziel zwaar getekend. Nochtans biedt deze oude cultuur, net zoals vele andere culturen van originele volkeren, veel oplossingen

voor de problemen waar de moderne samenleving mee worstelt. We zijn gestart met het heropwaarderen van de Mayakalender, daarna volgden de collectieve Mayaceremonies om water te vragen en te danken voor de oogst. Momenteel steunt AFOPADI de organisatie van Ajq'ijab' (spirituele gidsen) en het comité dat de originele eigendomstitel van de gronden bewaart.

Ook met **de jongeren en de vrouwen** werken we rond identiteit en rechten. Met de jongeren doen we dat via een programma met studiebeurzen en projecten voor *murales* (muurschilderingen), allebei met bijhorende politieke vorming. Politiek in de ruime zin van het woord. Met de mannen werken we rond andere manieren dan de patriarchale en de machistische om het man-zijn vorm te geven.

Een sterke identiteit als Maya, vrouw of jongere is van groot belang om zich verbonden te voelen met het territorium en om bereid te zijn zich te organiseren om dat *territorium te verdedigen en te beheren*.

Water

Bij de verdediging en het beheer van het territorium ligt de focus van ons werk vooral op water. De gemeente kampt met een nijpend tekort aan **het blauwe goud**, met conflicten tot gevolg.

(foto: ondertekening van gemeenschappelijke akkoorden rond water)

AFOPADI is jaren geleden gestart met het bouwen van tanks voor de opvang van regenwater, als eerste stap in een lang proces dat geleid heeft tot de goedkeuring van een gemeentelijk waterakkoord vorig jaar. Op nationaal niveau is er geen wetgeving die de bevolking beschermt tegen privatisering en tegen de 'waterzucht' van bedrijven. Op dat vlak kunnen de

gemeenten een belangrijke rol spelen door het goedkeuren van gemeentelijke waterakkoorden en een sociaal gemeentelijk waterbeleid.

Ter voorbereiding van een beleid rond water in Ixtahuacán liet AFOPADI verschillende onderzoeken uitvoeren naar de geologische en hydrologische samenstelling van

het gebied en naar de rol van de vrouwen in het beheer en gebruik van water. We werken daarvoor samen met o.a. de nationale universiteit van Guatemala, de politechnische universiteit van Valencia (Spanje) en met sociologen.

We zijn ook lid van ADH, een platform dat de inheemse volkeren van Huehuetenango vertegenwoordigt in de strijd om haar rechten. Via dit platform werden in andere gemeenten van het departement ook gemeentelijke akkoorden rond water goedgekeurd.

Team

Een van de grootste verwezenlijkingen is misschien wel dat we in Ixtahuacán na vele jaren vorming nu kunnen rekenen op een geëngageerd en deskundig team van lokale medewerkers. Wie kan beter werken aan de toekomst van de gemeente dan mensen die er geboren zijn en leven? Het team is intussen ook grondig verjongd o.a. door de aanwerving van voormalige beursstudenten.

Een van de medewerkers van het eerste uur is nu zelfs, sinds januari, schepen voor het nieuwe gemeentebestuur. Een verlies voor AFOPADI maar een aanwinst voor Ixtahuacán! Een beter contact kunnen we ons niet voorstellen.

Enkele medewerkers hebben zich ontpopt tot echte leidersfiguren. Anderen onderscheiden zich door hun technische expertise.

Met pensioen gaan is voor de oprichters en coördinatoren van AFOPADI niet echt een optie, hoewel we allemaal zo stilletjesaan die leeftijd bereiken en één van ons er allang voorbij is. Voor een deel is dat een gevolg van het gebrek aan sociale zekerheid in Guatemala. Maar het is toch vooral een keuze. AFOPADI is geen organisatie met werknemers, maar een grote familie van gemotiveerde en geëngageerde medewerkers die van AFOPADI hun levenswerk gemaakt hebben.

Met veel dank ook aan de vele sympathisanten in Vlaanderen en de donororganisaties die ons werk mede mogelijk maken. *(foto's van AFOPADI)*

Joke Scherpereel

Mede-oprichter van AFOPADI

Sinds 2014 medewerker van AFOPADI vanuit België en voorzitter van de steungroep AFOPADI België. En lid van de internationale jury voor de Quetzalprijs

Guido De Schrijver - Steungroep 'Solidair met Guatemala'

Lidorganisatie van EU-LAT Network en van Europees Netwerk Oscar Romero Comités